

Materiał zawierający przykłady trudnych rozmów nauczyciel-rodzic

uzyskany na podstawie wywiadów pogłębionych z nauczycielami i rodzicami uczniów - do stworzenia scenariuszy filmów VR.

Wstęp - metodologia

W grudniu 2024 innowatorzy przeprowadzili 3 wywiady pogłębione z nauczycielami i 3 wywiady pogłębione z rodzicami. Rozmówcom zadano następujące pytania:

Wywiad z rodzicem:

1. Co ułatwia współpracę z nauczycielami? (czynniki, cechy osobowe rozmówców predyspozycje).
2. Co utrudnia współpracę z nauczycielami (czynniki, bariery)
3. Zdarzenia krytyczne we współpracy z nauczycielami dobrze rozwiązane (co sprzyjało).
4. Zdarzenia krytyczna – tzw. zdarzenia wojenne - we współpracy z nauczycielami nierozwiązane, o których nie chcesz wspominać (co zdecydowało o takim przebiegu zdarzenia).
5. Co polecasz kandydatom do zawodu nauczyciela:
  - a) W zakresie przygotowania do rozmowy z rodzicem
  - b) W zakresie prowadzenia rozmowy z rodzicem

Wywiad z nauczycielem

1. Co ułatwia współpracę z rodzicami? (czynniki, cechy osobowe rozmówców predyspozycje).
2. Co utrudnia współpracę z rodzicami (czynniki, bariery)
3. Zdarzenia krytyczne we współpracy z rodzicami dobrze rozwiązane (co sprzyjało).
4. Zdarzenia krytyczna – tzw. zdarzenia wojenne - we współpracy z rodzicami nierozwiązane, o których nie chcesz wspominać (co zdecydowało o takim przebiegu zdarzenia).
5. Co polecasz kandydatom do zawodu nauczyciela:

- c) W zakresie przygotowania do rozmowy z rodzicem
- d) W zakresie prowadzenia rozmowy z rodzicem

Pierwsze dwa pytania i ostatnie dwa pytania są naprowadzeniem dla innowatorów na co zwracać uwagę w przygotowaniu studentów do rozmowy z rodzicami. Pośrednio są one mapą do wskazania teorii i ćwiczeń do kart pracy i pigułek wiedzy. Pytania 3 i 4 służą zebraniu opisu zdarzeń i cytatów, oraz czynników sprzyjających i utrudniających.

Zastosowana metoda – wywiad pogłębiony – zakłada, że rozmówcy udzielają swobodnych odpowiedzi na zadawane pytania. Przeprowadzający wywiad może pogłębiać pytania, jednak nie może zmuszać rozmówców do podania jednoznacznych, oczekiwanych informacji, przykładów, cytatów itd. Rolą badacza w tym modelu jest interpretacja wyników. Metoda została zastosowana w pełni świadomie, a uzyskany materiał odpowiada potrzebom zespołu projektowego.

Dodatkowo innowatorzy zbierali materiały poprzez rozmowy, wywiady uproszczone i zapytania skierowane do szerszego grona osób.

W wywiadach uproszczonych skierowanych do rodziców zadano pytanie:

„Opowiedz proszę szczególnie dla Ciebie trudną emocjonalnie sytuacja związaną z nauczycielem w szkole, w klasach 4 SP – koniec szkoły ponadpodstawowej. Szczególnie proszę o historie spotkań z nauczycielem – albo Ty przyszedłeś/ś do szkoły z własnej inicjatywy, albo zostałeś/ś wezwana/ny”

Uzyskany materiał jest inspiracją do tworzenia scenariuszy filmów. Nie jest zamkniętym zbiorem historii, które zostaną odzwierciedlone w filmach. Scenariusze edukacyjnych filmów VR zgodne ze stosowaną metodą VIREMO™ i odpowiadające celom projektu muszą spełniać określone kryteria:

- być łatwe do przekazania (prosta historia)
- opisywać typowe, łatwe do zrozumienia, częste sytuacje (np. dysleksja, nękanie)
- opisywać typowe problematyczne zachowania rodziców (por. materiał uzyskane w preinkubacji)
- być „filmowe” (umożliwiać atrakcyjne przedstawienie treści w formie krótkiego filmu)
- nadawać się do zilustrowania konstruktywów będących przedmiotem szkolenia
- budzić duże emocje (w przeciwnym razie użycie VR nie jest celowe)

Podkreśleniem zaznaczono opis sytuacji, cytaty oraz konteksty do ewentualnego wykorzystania w filmach.

Spis treści

Wstęp - metodologia	1
WYWIAD Z RODZICEM (1).....	4
WYWIAD Z NAUCZYCIELEM (1)	6
WYWIAD Z NAUCZYCIELEM (2).....	13
Historie pozyskane w wywiadach skróconych z rodzicami.....	16
Mama (50 lat) dziecka uczęszczającego do 6 klasy SP w dużym mieście.....	16
Mama (50 lat) dziecka uczęszczającego do 2 klasy LO w dużym mieście.....	17
Cytaty dodatkowe pozyskane od nauczycieli	18
Inspiracje zebrane w wywiadach podczas preinkubacji:	19

WYWIAD Z RODZICEM (1)

Mama (lat 35) dziecka uczęszczającego do przedszkola w średnim mieście

1. Co ułatwia współpracę z nauczycielami? (czynniki, cechy osobowe rozmówców predyspozycje).

Na pewno empatia – po obu stronach. Nauczyciel powinien wiedzieć, że rodzice dbają o swoje dzieci, martwią się o nie, i pytania do nauczyciela nie mają na celu sprawdzania jego kompetencji, tylko uzyskanie informacji o dziecku (wiadomo, dzieci w placówce zachowują się często inaczej, niż w domu/ wśród przyjaciół). Również rodzice powinni być empatyczni, wziąć pod uwagę stan nauczyciela – może być zmęczony, zmartwiony.

Kolejnym czynnikiem jest na pewno poziom kompetencji komunikacyjnych. To, w jaki sposób nauczyciele komunikują rodzicom o trudnych kwestiach, problemach, ma bardzo duże znaczenie. Również odpowiedź nauczycieli na pytania dotyczące dzieci, jest niezwykle ważną kwestią – by odpowiadać tak, by rodzice mieli poczucie, że nauczyciel jest profesjonalistą i zależy mu na dobru dziecka, konieczne są zaawansowane kompetencje komunikacyjne.

Ważna jest postawa, otwarcie się na rozmowę, pewność siebie podczas rozmowy.

2. Co utrudnia współpracę z nauczycielami (czynniki, bariery)

Moim zdaniem, najważniejsze jest to, jak nauczyciel traktuje rodzica – jako współpartnera rozmowy, czy osobę, która nie jest profesjonalistą i nie ma wiedzy na temat rozwoju dziecka, takiej, jaką dysponuje nauczyciel. Druga ważna kwestia – czy nauczyciel nie odbiera prób rozmowy na temat dziecka w kontekście pretensji rodzica, oskarżania nauczyciela o jakieś zaniedbania (np. zapytałam nauczycielkę, czy moja córka „coś” zjadła w przedszkolu, a ona odebrała to jako atak – widać to było po zmianie w mimice i zachowaniu niewerbalnym polegającym na tym, że wyprostowała

się i cofnęła – przyjęła pozycję obronną wobec mojego – domniemanego, bo nie miałam nic złego na myśli – ataku.

3. Zdarzenia krytyczne we współpracy z nauczycielami dobrze rozwiązane (co sprzyjało).

Myślę, że takiego zdarzenia na razie nie było. Może jedynie, kiedy miałam obawy co do adaptacji córki w poprzedniej placówce, do której uczęszczała, napisałam o tym wiadomość do nauczycielki, a ona oddzwoniła i ze spokojem wytłumaczyła mi, skąd się biorą pewne zachowania mojej córki oraz poinformowała, że nie jest to powód do obaw.

4. Zdarzenia krytyczna – tzw. zdarzenia wojenne - we współpracy z nauczycielami nierozwiązane, o których nie chcesz wspominać (co zadecydowało o takim przebiegu zdarzenia).

Pamiętam, że pewnego dnia obierając córkę z przedszkola zostałam poinformowana przez nauczycielkę, że muszę poczekać, ponieważ moje dziecko je jabłko. Zapytałam, jak to możliwe – zazaczyłam w ankiecie, że córka jest uczulona na jabłka. Nauczycielka przyjęła postawę obronną, mówiąc, „Ja nie mam czasu czytać tych ankiet” (mimo że od zebrania minęły 2 tygodnie, dzieci w grupie jest 25, ponadto śpią niemal 2,5 h każdego dnia w przedszkolu, a w każdej grupie są dwie wychowawczynie). Potem powiedziała, że pewnie córka jadła to jabłko w przedszkolu, bo w domu nie może i że ona to rozumie, bo jej córka jest uczulona na marchewki. Przypomniałam sobie inne sytuacje komunikacyjne z tą nauczycielką – zawsze na moje pytania odpowiadała mówiąc o swoich doświadczeniach (np. kiedy powiedziałam, do jakiej placówki chodziła wcześniej córka, powiedziała, „Ja przez 14 lat pracowałam w placówce wyznaniowej i mam bardzo złą opinię, również o siostrze, która była wcześniej wychowawczynią mojej córki”). Takie zachowania powodują, że żaden problem nie zostaje rozwiązany – moje problemy są bagatelizowane, a cała rozmowa dotyczy doświadczeń nauczycielki (ewentualnie jej rodziny). Myślę, że to bardzo poważna bariera komunikacyjna.

5. Co polecasz kandydatom do zawodu nauczyciela:

1. W zakresie przygotowania do rozmowy z rodzicem:

- rozwijanie pewności siebie podczas rozmowy,
- spokojne podejście (rodzic nie jest wrogiem),
- rozwijanie empatii,
- ćwiczenie aktywnego słuchania,
- otwarcie się na rozmowę (chęć rozmowy).

2. W zakresie prowadzenia rozmowy z rodzicem:

- wysoki poziom kompetencji komunikacyjnych,
- pewność siebie,
- uświadomienie sobie barier komunikacyjnych i praca nad ich pokonywaniem.

WYWIAD Z NAUCZYCIELEM (1)

Nauczyciel edukacji zintegrowanej i pedagog specjalny w szkole średniej

Staż pracy: 40 lat, nauczyciel dyplomowany

miejsce pracy: szkoła podstawowa i szkoła branżowa 1 st.

Położenie szkół: duże miasto

1. Co ułatwia współpracę z rodzicami? (czynniki, cechy osobowe rozmówców predyspozycje)

Współpraca z rodzicami stanowi kluczowy element w procesie edukacji i wychowania dziecka. Istnieje szereg form kontaktu i zaangażowania, które mogą okazać się szczególnie skuteczne w budowaniu owocnej relacji między nauczycielem a rodzicem.

Skuteczność tych form zależy w dużej mierze od indywidualnych potrzeb, oczekiwań i charakteru relacji między nauczycielami a rodzicami. Zasadą nadrzędną jest wspólna świadomość, że „Gramy w jednej drużynie! Dla dobra dziecka. Kolejne zasady dobrej współpracy to:

Komunikacja otwarta i regularna Regularne spotkania, rozmowy telefoniczne, wiadomości e-mailowe czy platformy internetowe pozwalają na bieżącą wymianę informacji dotyczących postępów edukacyjnych, zachowania czy potrzeb dziecka.

Wsparcie i zrozumienie jako kluczowe. Dziecko najlepiej rozwija się, gdy otoczone jest opieką zarówno w domu, jak i w szkole. Nauczyciele, którzy okazują zrozumienie dla sytuacji rodzinnych i wspierają rodziców w rozwiązywaniu trudności, budują silną relację z nimi.

Angażowanie rodziców w życie szkoły Udział rodziców w życiu placówki, takich jak aktywność w radzie rodziców, udział w wydarzeniach przedszkolnych czy wolontariat, pozwala na budowanie poczucia wspólnoty i zaangażowania. To także daje rodzicom możliwość lepszego zrozumienia procesu edukacyjnego i funkcjonowania szkoły.

Indywidualne podejście do rodziców Każda rodzina ma swoje indywidualne potrzeby i oczekiwania. Indywidualne podejście ze strony nauczycieli, uwzględniające sytuację rodzinną, kulturę czy preferencje komunikacyjne, pozwala na budowanie bardziej efektywnej współpracy.

Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi W dobie cyfrowej warto korzystać z nowoczesnych narzędzi komunikacji, takich jak platformy edukacyjne, aplikacje mobilne. Dzięki nim rodzice mają łatwiejszy dostęp do informacji i kontaktu z nauczycielami, co sprzyja efektywnej współpracy. Skuteczność form współpracy z rodzicami zależy od elastyczności i dostosowania się do indywidualnych potrzeb rodziny. Otwarta i regularna komunikacja, wsparcie, angażowanie rodziców oraz indywidualne podejście to kluczowe elementy budowania skutecznej współpracy.

Narzędzia cyfrowe w edukacji Współczesne narzędzia cyfrowe stają się nieodłącznym elementem procesu nauczania i współpracy z rodzicami. Wykorzystanie interaktywnych platform edukacyjnych, aplikacji mobilnych oraz portali internetowych umożliwia dynamiczną wymianę informacji, prezentację materiałów dydaktycznych oraz monitorowanie postępów uczniów. Współpraca oparta na tych narzędziach ułatwia także szybką komunikację, co sprzyja lepszemu zrozumieniu potrzeb i oczekiwań zarówno ze strony rodziców, jak i nauczycieli. Współpraca z rodzicami jest niezwykle ważnym elementem w procesie edukacji dzieci. Kiedy nauczyciele i rodzice pracują razem, mogą stworzyć środowisko, które sprzyja rozwojowi i sukcesom dzieci.

2. Co utrudnia współpracę z rodzicami (czynniki, bariery)

Niestety, istnieje wiele czynników, które mogą utrudniać tę współpracę.

Brak komunikacji Jednym z największych utrudnień w współpracy z rodzicami jest brak komunikacji. Często zdarza się, że nauczyciele i rodzice nie mają wystarczającej ilości czasu na rozmowę i wymianę informacji. Brak regularnej komunikacji może prowadzić do nieporozumień i frustracji po obu stronach. Dlatego ważne jest, aby nauczyciele i rodzice znaleźli czas na spotkania, rozmowy telefoniczne lub korespondencję mailową, aby omówić postępy dziecka, problemy i cele edukacyjne.

Niedostateczne zaangażowanie rodziców Kolejnym czynnikiem utrudniającym współpracę z rodzicami jest ich niedostateczne zaangażowanie. Niektórzy rodzice mogą być zajęci swoimi obowiązkami zawodowymi lub innymi sprawami, co sprawia, że mają niewiele czasu na aktywne uczestnictwo w życiu szkoły. Brak zaangażowania rodziców może prowadzić do braku wsparcia dla nauczycieli, co z kolei może wpływać na wyniki edukacyjne dzieci. Dlatego ważne jest, aby nauczyciele angażowali rodziców poprzez organizację spotkań, warsztatów i innych aktywności, które zachęcają rodziców do udziału.

Nieporozumienia i różnice w oczekiwaniach Często zdarza się, że nauczyciele i rodzice mają różne oczekiwania dotyczące edukacji dzieci. Nauczyciele mogą mieć

określone cele i standardy, których oczekują od uczniów, podczas gdy rodzice mogą mieć inne priorytety i oczekiwania. Te różnice w oczekiwaniach mogą prowadzić do nieporozumień i konfliktów. Dlatego ważne jest, aby nauczyciele i rodzice otwarcie rozmawiali o swoich oczekiwaniach i znaleźli kompromis, który będzie korzystny dla wszystkich stron.

Brak zaufania między nauczycielami a rodzicami może być poważną przeszkodą w efektywnej współpracy. Często zdarza się, że rodzice nie ufają nauczycielom i ich decyzjom dotyczącym edukacji ich dzieci. Z drugiej strony, nauczyciele mogą czuć się niezrozumiani i niedoceniani przez rodziców. Aby zbudować zaufanie, ważne jest, aby nauczyciele i rodzice otwarcie rozmawiali, słuchali się nawzajem i szanowali swoje perspektywy. Regularna komunikacja i wspólne podejmowanie decyzji mogą pomóc w budowaniu zaufania i poprawie współpracy.

Trudności językowe i kulturowe W niektórych przypadkach, trudności językowe i kulturowe mogą utrudniać współpracę z rodzicami. Rodzice, którzy nie posługują się językiem używanym w szkole, mogą mieć trudności w porozumiewaniu się z nauczycielami i zrozumieniu informacji dotyczących edukacji swoich dzieci. Ponadto, różnice kulturowe mogą prowadzić do nieporozumień i konfliktów. W takich sytuacjach ważne jest, aby nauczyciele zapewнили wsparcie językowe i kulturowe rodzicom, aby umożliwić im pełne uczestnictwo w życiu placówki.

3. Zdarzenia krytyczne we współpracy z rodzicami dobrze rozwiązane (co sprzyjało)

Nauczyciele zaobserwowali trudne zachowania dziecka (częstą masturbację) i uznali, że warto z rodzicami o tym porozmawiać. W tej sytuacji rodzice czuli się zagubieni, zestresowani i ich reakcja była obronna, co utrudniało komunikację. Nauczyciel, mówiąc o tym, że dziecko zachowuje się w sposób trudny, chcieli, żeby rodzic wiedział, co się działo z dzieckiem. Informacja na temat trudnego zachowania dziecka jest niezbędna, aby mu POMÓC (tu szczególnie wzmocniła wypowiedź

nauczycielka). Rodzice, słysząc o problemach w zachowaniu pociechy, nie wysłuchali do końca nauczyciela, tylko próbowali od razu usprawiedliwiać dziecko i siebie.

Z punktu widzenia nauczycieli wyglądało to wszystko inaczej. Nawet jeśli dziecko większość dnia spędza w przedszkolu, to nadal najważniejszym środowiskiem jest dom, rodzice i inni członkowie rodziny. Jeśli więc nauczyciel, obserwując zachowania, sytuacje, które są trudne lub niepokojące i utrudniające dziecku bycie szczęśliwym, dzieli się swoimi spostrzeżeniami z rodzicem, oczekując od niego: 1. WYŚLUCHANIA (tu szczególnie wzmocniła wypowiedź nauczycielka) od początku do końca. 2. Zaufania, że nie zostanie posądzony o złe intencje. 3. Naszym celem nigdy nie jest żalenie się na dzieci czy narzekanie na trudności związane z zachowaniem; nauczyciel stara się opisowo przedstawić całość sytuacji, także z konsekwencjami, które mogły z tego wynikać. Nauczyciel zaproponował obserwację dziecka w domu, a czasem rozmowy z dzieckiem. Staramy się komunikować, jeśli uznamy, że taka rozmowa byłaby wskazana. Nauczyciel nie oczekuje od rodzica ani tłumaczenia się, ani opisywania wielu podobnych zdarzeń. Opowiadając o zdarzeniu, nauczyciel nie zakłada niczyjej winy, ani nie chce obciążyć rodzica poczuciem, że może czegoś nie dopatrzeć. Chce się podzielić spostrzeżeniami, zachęcić do tego, żeby rodzice też poobserwowali swoją pociechę w różnych sytuacjach, porozmawiali między sobą o swoim dziecku i ewentualnie podzielili się z nim tym, jak to wygląda z ich strony. Ważny jest ten czas między informacją, a późniejszą ewentualną rozmową na ten temat, po spokojnej refleksji i obserwacji dziecka.

Po takiej rozmowie prosimy rodzica o spokojne przyjęcie różnych informacji, także tych, które wydają się trudne, i nie traktowali ich nigdy jako krytyki dziecka czy rodzica. Nie jest to celem nauczyciela. Tym razem trudna informacja wzmocniła wspólne działanie przedszkola i rodziny – pomoc dziecku, jeśli tego potrzebuje. Naszym celem nigdy nie jest żalenie się na dzieci czy narzekanie na trudności związane z zachowaniem; nauczyciel stara się opisowo przedstawić całość sytuacji, także z konsekwencjami, które mogły z tego wynikać. Celem jest informacja oraz wspólne działanie – przedszkola i rodziny – pomoc dziecku, jeśli tego potrzebuje.

4. Zdarzenia krytyczna – tzw. zdarzenia wojenne - we współpracy z rodzicami nierozwiązane, o których nie chcesz wspominać (co zadecydowało o takim przebiegu zdarzenia)

10

Wpłynęło kilka skarg na nauczyciela grupy dzieci 6 letnich. Skargi ze strony rodziców dotyczyły nierzetelnego wypełniania funkcji nauczyciela (pozostawianie dzieci bez opieki, brak kontroli, rozmowy nauczyciela przez telefon podczas zajęć, segregacja dzieci itp.). Wpadłam w pułapka lęku - uleganie własnemu lękowi, poddawanie się temu uczuciu, a co za tym idzie - tłumaczenie się przed nim, podporządkowanie się postawie rodzica, próby brania winy na siebie - taka postawa była wyczuwalna dla rodzica i rodziła eskalację agresji. Tak zamykało się błędne koło. Dopiero po długim czasie dokonałam w ramach nadzoru sprawdzenia wiarygodności wyżej opisanych faktów. Znalazły one potwierdzenie w rzeczywistości - nauczyciel źle prowadził dokumentację, brak systematycznej kontroli, nierespektowanie ustaleń pokontrolnych prowadzonej dokumentacji. Nauczycielka lekceważyła poczynione ustalenia, ciągle pisała pisma, że jest mobbingowana, podważał autorytet wśród pracowników, jest nietaktowna w rozmowach z dyrekcją w obecności świadków, oczerniała i podważała decyzje dyrektora i ustalenia z rodzicami. Przeprowadziłam kilka rozmów, które zaprotokołowano - bez rezultatu. Nie zaufałam rodzicom. Nie zwolniłam tego nauczyciela dyscyplinarnie. Nauczycielka wychodzi ze spotkań, podczas których chciałam skonfrontować skargi rodziców i opinie nauczyciela. Skarżyła się do kierownika oświaty i kuratorium. Sytuacja ta była bardzo męcząca. Obawiam się bardzo o bezpieczeństwo dzieci, zaś postawa nauczyciela budziła niepokój. Kuratorium i Wydział Oświaty przyjął stronę nauczycielki. Doprowadziła do mojego zwolnienia. Tę sytuację chcę wymazać z pamięci. Szkoda, że nie wsłuchałam się w głos rodziców i nie zwolniłam Pani dyscyplinarnie.

5.Co polecasz kandydatom do zawodu nauczyciela?

a) W zakresie przygotowania do rozmowy z rodzicem:

Rozmowy z rodzicami dzieci to często wyzwanie, które budzi w nas wiele emocji. Obawa przed konfliktem, chęć uniknięcia nieprzyjemnej sytuacji czy też po prostu brak doświadczenia mogą utrudnić nam skuteczną komunikację. Dlatego tak ważne jest odpowiednie przygotowanie. Pamiętaj, że dobrze przygotowana rozmowa to nie tylko przekazanie informacji, ale także budowanie relacji i zaufania z rodzicami. To jak przed

ważnym egzaminem – dzięki odpowiedniej organizacji możemy zyskać pewność siebie i osiągnąć sukces.

- Zdefiniuj cel rozmowy: co chcesz osiągnąć? Jakie informacje chcesz przekazać? Jakie pytania chcesz zadać?
- Wybierz odpowiednie miejsce i czas: spokojne, neutralne miejsce, w którym nikt nie będzie przeszkadzał, to podstawa udanej rozmowy.
- Zbierz niezbędne materiały: przygotuj notatki, przykłady konkretnych sytuacji, a także materiały, które mogą wspomóc Twoje argumenty (np. prace dziecka, obserwacje).

Przebieg rozmowy z rodzicem

Przebieg rozmowy z rodzicem to delikatna sprawa, która wymaga zarówno wiedzy, jak i empatii. Każda interakcja z rodzicem jest szansą na stworzenie sojuszu, który przyczyni się do lepszego rozwoju dziecka. Niezależnie od tego, czy rozmawiamy z rodzicem zaniepokojonym postępami swojego dziecka, czy też z rodzicem, który nie zgadza się z naszymi decyzjami, ważne jest, aby zachować spokój i profesjonalizm. Jak sprawić, by rozmowa była konstruktywna i owocna? Jak budować zaufanie i przekonywać do swoich racji? Odpowiedzi na te pytania kryją się w umiejętności prowadzenia rozmowy. Przebieg rozmowy zależy od wielu czynników, takich jak nasza postawa, dobór słów czy też umiejętność aktywnego słuchania.

Zacznij od pozytywów: zawsze warto rozpocząć rozmowę od pochwały dla dziecka. To stwarza przyjazną atmosferę i ułatwia dalszą komunikację.

Bądź konkretny: zamiast ogólnych stwierdzeń, podawaj konkretne przykłady zachowania dziecka. To ułatwi rodzicom zrozumienie problemu.

Słuchaj uważnie: daj rodzicom możliwość wypowiedzenia się. Aktywne słuchanie pokazuje, że szanujesz ich opinię i jesteś zainteresowana ich perspektywą.

Zachowaj spokój: nawet jeśli rozmowa przybiera emocjonalny charakter, staraj się zachować spokój i profesjonalizm.

Współpracuj: przedstaw problem jako wspólne wyzwanie i zaproponuj konkretne rozwiązania.

Konkretne zwroty dla nauczycieli podczas rozmów z rodzicami
Oto kilka przykładowych zwrotów, które mogą okazać się przydatne podczas rozmów z rodzicami. Pamiętaj, że kluczem do skutecznej komunikacji jest dostosowanie języka do sytuacji i indywidualnych potrzeb rozmówcy.

Budowanie relacji i tworzenie atmosfery zaufania poprzez zwroty:

- "Bardzo się cieszę, że mogłem/mogłam dziś z Panią/Panem porozmawiać." - wyraża wdzięczność za poświęcony czas.
- "Chciałbym/chciałabym, żebyśmy wspólnie znaleźli rozwiązanie tego problemu." - podkreśla wspólny cel.
- "Zależy mi na tym, aby Pani/Pan czuł się komfortowo podczas tej rozmowy." - buduje atmosferę zaufania.
- "Rozumiem, że może to być dla Pani/Pana trudna sytuacja." - wyraża empatię.

b) W zakresie prowadzenia rozmowy z rodzicem:

Tak, jak powyżej powiedziałam, z tym, że trzeba znać te zasady tak dobrze, żeby automatycznie zastosować je w praktyce.

WYWIAD Z NAUCZYCIELEM (2)

Nauczyciel edukacji przedszkolnej i edukacji zintegrowanej

Staż pracy: 7 lat, nauczyciel kontraktowy (powrót do pracy po urlopie)

Miejsce pracy: przedszkole.

Położenie przedszkola: duże miasto

5. Co ułatwia współpracę z rodzicami? (czynniki, cechy osobowe rozmówców predyspozycje)

- Dobre przygotowanie,
- analiza ogólnej sytuacji grupy,
- brak uprzedzeń,
- atmosfera,
- odpowiednia sala,
- szczerłość, komunikaty JA,
- budowanie poczucia ważności, sprawczości i sensu,
- umiejętność słuchania,
- przekazywanie informacji o postępach i trudnościach,
- nie zawsze podawać gotowe rozwiązania,
- ustalenie zasad współpracy.

6. Co utrudnia współpracę z rodzicami (czynniki, bariery)

- uprzedzenia,
- krytykanctwo,
- osądzanie,
- generalizowanie i stereotypy („Pani syn ZAWSZE”, „NIE MA **ŻADNYCH** POSTĘPÓW”).

7. Zdarzenia krytyczne we współpracy z rodzicami dobrze rozwiązane (co sprzyjało)

Nauczyciel jako wróg i przeciwnik z „systemu”. Rodzic podczas indywidualnych konsultacji zostaje poinformowany o postępach dziecka, a także wynikach wstępnej obserwacji dziecka w przedszkolu. Tata chłopca jest agresywny werbalnie, wypiera trudności rozwojowe chłopca. Podczas rozmowy podkreśla, że jest przeciwko **systemowi** (wzmocnione przez nauczycielkę). Nauczyciele są przeciwko niemu i jego rodzinie. Każdą trudność lub niewłaściwe zachowania syna traktuje na przykładzie własnych doświadczeń (np. „ja byłem taki sam, ja też tak miałem i z tego wyrosłem”). **Rodzic wyznaje, że nauczyciele są z „systemu”, a on sam jest przeciwko „niemu”** (wzmocnione przez nauczycielkę). System doprowadza do jego porażki, a

14

co za tym idzie jego syna i całej rodziny. Podczas poinformowania o konsekwencjach braku działań i wsparcia dziecka, rodzic podkreśla, że nie zależy mu, aby syn dobrze funkcjonował w szkole, osiągał sukcesy i osiągnięcia szkolne. Ponadto tata chłopca zaznacza, że nie zależy mu również, by syn integrował się z grupą. Uznaje bowiem, że syn powinien rozwijać się poza systemem, szkołą, przedszkolem i innymi formalnymi instytucjami. Zaznacza, że normy rozwojowe są wymysłem osób pochodzących z „systemu”. Końcowo zgadza się na współpracę tj. udanie się do poradni psychologiczno-pedagogicznej, ale nie zgadza się na utrzymanie kontaktu pomiędzy nauczycielem a rodzicem. **Wyjaśnia również, że żona jest również nauczycielem wychowania przedszkolnego i nie zauważa żadnych odchyleń rozwojowych** (wzmocnione przez nauczycielkę) (mama zaraz po ukończeniu studiów, nieporadna rodzicielska – dziecko jest zaniedbane fizycznie).

-brak procedur, brak wsparcia dyrekcji, konflikty między dwoma rodzicami, brak zgody na diagnozę dziecka w poradni („Pani jest z systemu”, „Pani ogranicza naturalny rozwój dziecka”, „Pani zajęcia są nudne”, „Pani jest niekompetentna”, „A ma Pani własne dzieci?”

8. Zdarzenia krytyczna – tzw. zdarzenia wojenne- we współpracy z rodzicami nierozwiązane, o których nie chcesz wspominać (co zdecydowało o takim przebiegu zdarzenia)

- odejście dziecka z grupy przedszkolnej – brak współpracy z rodzicem – dziecko agresywne i autoagresywne.

9. Co polecasz kandydatom do zawodu nauczyciela:

c) W zakresie przygotowania do rozmowy z rodzicem

- plan spotkania, dokumentowanie spotkań, wytwory i prace dziecka

d) W zakresie prowadzenia rozmowy z rodzicem

poinformowanie o przebiegu rozmowy, pytać ZAWSZE o doświadczenia/opinie/odczucia rodzica (jego oczekiwania, jego perspektywę)

Historie pozyskane w wywiadach skróconych z rodzicami

Mama (50 lat) dziecka uczęszczającego do 6 klasy SP w dużym mieście

Ja się zwracam do nauczycielki mojego syna, Filipa, z prośbą o zmianę szafki. Syn mówi, że nie daje rady z tą szafką, że pełno ludzi nad nim, ciasno, starsze dzieci nad nim stoją. Nauczycielka mówi, że syn wydziwia, szafka jest dobra. Umawiam się na spotkanie z nauczycielką, w kilku sprawach i znowu tłumaczę Pani, co za problem, żeby zamienić szafkę. Pani pokazuje mi szafkę „no przecież ta szafka jest w porządku”. Pani nauczycielka starej daty, uważa, że skoro tak zdecydowała, to tak musi być, dyscyplina musi być. Ja dalej proszę o zmianę szafki, nie wiem czemu to dziecku przeszkadza, ale może można zmienić na górną, skoro syn ciągle opowiada o tym samym problemie, że starsze dzieci nad nim stoją, że głośno, ciasno.... Zupełny brak empatii, brak zrozumienia, że ludzie mają różne potrzeby, że to nie fanaberia i nieważne nawet z czego to wynika, ale może można się nad tym pochylić, a nie upierać się nad tym, że ta szafka jest dobra [potem okazało się, że dziecko jest w spektrum] Filip był wyzywany przez dzieci na przerwach i na WFie. Był w klasie jeden chłopak przemocowy, wszyscy się go bali, on sobie wyznaczał dziecko na ofiarę i wszyscy szli za nim, bo bali się, że w przeciwny razie hejt, jego złość, agresja pójdzie na nich. Ja to zgłaszałam, a nauczycielka mówi „ale co ja mam zrobić, jak ja dzwonię do mamy, to ona nie przychodzi, rozmawiałam z pania dyrektor” Zgłaszałam, że chłopcy się na niego nakręcają i np. wykluczają go z gry w bilard na przerwie, syn stał w kolejce, kiedy przychodziła jego kolej słyszał „Ty nie grasz”, bez podania powodu, ten chłopak przemocowy decydował kto gra. Inne dzieci też miały problem z agresją tego chłopaka, no ale często pani wychowawczynie się tłumaczyła „ale co ja mam zrobić, no ja wzywałam mamę, ja rozmawiałam z mamą, mama miała porozmawiać z nim”. Szkoła

16

mówiła, że robi interwencje, ale te interwencje nic nie przynosiły. Temat był omawiany kilkakrotnie za zebraniu, ale tej mamy na zebraniu też nie było, ojciec był nieaktywny w szkole. Tam pewnie w tej rodzinie była patologia, ale ja nie uważam, że ja, a zwłaszcza mój syn ma ponosić tego konsekwencje. On nie rozumiał tej sytuacji, czemu inni chłopcy z nim grają na boisku, a potem przychodzi „kolega G [agresor]” i dzieci przestają z nim grać, bo on mówi „Filip, nie grasz”, i nikt go nie poprze, bo się boją tego chłopaka. A pani nauczycielka mówi „ale co ma mam zrobić, ja nie jestem w stanie wszystkich upilnować, jestem jedna na całe boisko/ korytarz”. Nauczyciel umył ręce od tej trudnej sytuacji.

Skończyło się tak, że przenieśliśmy Filipa do innej klasy. Wszyscy się modlili, żeby „kolega G.” usiadł w tej klasie, bo też miał słabe wyniki w nauce, ale ja stwierdziłam, że nie będę się modlić, w środku roku przeskoczyć do innej klasy jest trudny, ale i tak woleliśmy. Myślę, że problemem było to jak wychowawczynie komunikowała, że ona tak gadała do nich, robiła te przemowy na godzinie wychowawczej, główny sprawca to olewał, kładł się na ławce, ale ona powiedziała, ona upomniwała. Potrzebne było większe zaangażowanie wszystkich, rodziców, pani pedagog niż to wystąpiło.

Mama (50 lat) dziecka uczęszczającego do 2 klasy LO w dużym mieście

- Szkoła podstawowa, Zosia w klasie 6. Szkoła społeczna, mała. Temat dysleksji był omawiany wielokrotnie z nauczycielami wszelakimi. Dziecko ma indywidualną ścieżkę kształcenia. Zapewniają mnie, że w szkole są 2 razy w roku spotkania całej kadry, gdzie są omawiane przypadki wszystkich dzieci z dysleksją. Przychodzi na zastępstwo nauczyciel, który nie ma z nią obecnie lekcji, ale zna ją od pierwszej klasy. Każe Zosi czytać na głos. Zosia czyta bardzo słabo, klasa się śmieje, nigdy nie słyszeli, jak Zosia czyta, nie są przyzwyczajeni (bo inni nauczyciele wiedzieli o zaleceniach z poradni). To już jest ten wiek, że dzieci się śmieją, nie ma już tej serdeczności co wcześniej. Nauczyciel skomentował to „nie wiem jak to się stało, że Ci się udało przejść aż do szóstej klasy”. I jeszcze się na tym nie skończyło. Poprosił o pokazanie zeszytu i zaczął jej kreślić i poprawiać błędy.

- Zosia w nowej szkole, pierwsza klasa LO. Przed rozpoczęciem roku szkolnego poszłam do pani psycholog szkolnej i chciałam złożyć komplet dokumentów córki dot. dysleksji. Zapytałam, czy ja powinnam powiadomić wszystkich nauczycieli jakie są zalecenia z PPP. Bo wiadomo, że diabeł tkwi w szczegółach, pomna tamtej historii, pomyślałam, że jakiś nauczyciel powie w pierwszy dzień w szkole „dziewczynko czytaj” i Zosia na starcie będzie miała trudność w klasie. Pani zapewniła mnie, że to jest jej rola, ona wszystkich zawiadomi. Poza tym w Librusie będzie zaznaczone, że dziecko ma dysleksję. Październik, pierwsze zebranie rodziców, Zosia dostała dwie jedynki z historii, poszłam więc do nauczyciela historii, nauczyciel w pewnym momencie, widzę, że doznał jakiegoś przebłysku i powiedział „wie Pani co, ja nie wiem czy ktoś Państwa córki nie powinien przebadac w kierunku dysleksji” I wtedy mnie szlag jasny trafił, ale już nawet nie wiem na kogo, na wszystkich chyba....
- Poszłam do pani od angielskiego, Zosia dostawała same jedynki z angielskiego, i zaczęłam jej mówić na czym polega dysleksja, bo zorientowałam się, że nauczycielka w ogóle nie wie nic dysleksji. Staralam się być uprzejma i z pozycji „grzecznej”. Na to ona powiedziała, że takie dzieci powinny chodzic do szkoły specjalnej, bo ona nie umie pracować z takimi dziećmi, które nie potrafią normalnie pracować i nie uważa, że powinna to zgłębiać, natomiast ja się powinnam zastanowić nad zmianą szkoły.

Cytaty dodatkowe pozyskane od nauczycieli

1. Ja wymagam, aby Pani wpisała mu uwagę (o obcym dziecku)
2. Ja nie wybielam mojego dziecka, ale ... (to wszystko wina innych)
3. Pani prowadzi szkołę pruską (o robieniu notatki w zeszycie)
4. Pani bierze za to pieniądze, więc powinna pani być do dyspozycji (w domyśle 24 na dobę)
5. Co Pani zrobiła, aby moje dziecko nie miało jedynki (wymieniam wszystko szczegółowo) - to za mało
6. Mój ... powiedział 4 zdania i dostał dwóję? Jak Pani uczy? Wymagam podniesienia oceny (matka robi awanturę); okazuje się, że uczeń dostał 3, tylko źle usłyszał (zmieszana matka wychodzi). Za dwa dni rozpowiada po szkole, że baba od angielskiego uwzięła się na „Kubusia”, bo nie wymawia „r”

7. Co szkoła zrobiła w tej sprawie? (Pytanie generalnie jest słuszne, ale nieraz zadawane tonem bardzo rozliczającym)
8. Czy musi dojść do tragedii, żebyście Państwo coś z tym zrobili?
9. To proszę napisać do MOPSu, żeby sprawdzili, co się dzieje w tej rodzinie (znowu sam pomysł słuszny, ale ja to odbieram jako mówienie nam, co mamy robić, bo jesteśmy nieporadni, a ponadto stawia szkołę w trudnej sytuacji, bo nie możemy powiedzieć, że np. już to zrobiliśmy, albo jakie działania będą podjęte wobec innej rodziny).
10. Jakie konsekwencje zostały wyciągnięte wobec tamtego dziecka? (Chodzi o ucznia, który nie jest dzieckiem rodzica zadającego pytanie).
11. Proszę, aby w związku z sytuacją zostały przeprowadzone rozmowy, w klasie przeprowadzone zajęcia dotyczące agresji ... (generalnie wypisane w punktach, jakie konkretne działania mamy podjąć)
12. Ja mam 3 dzieci i sama wychowuje. Pani myśli że ja po pracy to leżę i pachnę? Kto posprząta ugotuje i zarobi?
13. Uczenie dzieci to jest państwa obowiązek, nie mój. Po to syn chodzi do szkoły.
14. W klasie ma być dyscyplina i bezpieczeństwo zapewnione, a jeden z uczniów ewidentnie się nie słucha i stwarza zagrożenie. Co Państwo zamierzają z tym zrobić?
15. Pierwsze słyszę, w domu się tak nie zachowuje.
16. A co ja mogę zrobić. Wszystkiego próbowaliśmy i nic.
17. Tak dobrze, tak zrobimy (i tak robią że nic nie robią tylko potakują i na tym się kończy rozmowa).
18. Proszę pani, ja tego tak nie zostawię. Jak będzie trzeba to pójde do kuratorium

Inspiracje zebrane w wywiadach podczas preinkubacji:

Rodzaje postaw rodziców (przypadki)

- Rodzic umniejszający kompetencje nauczyciela
- Informacja o diagnozie/problemach wymagających diagnozy
- Rodzic roszczeniowy
- Rodzic nieudolny wychowawczo
- Rodzic przemocowy
- Rodzic „wybitnego” dziecka
- Rodzice w konflikcie
- Wielokulturowość rodziców
- Rodzic z zaburzeniami afektywnymi
- MIX kilku postaw?

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

| **SENSE**